

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน Gen Z ตามบริบทสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง

A Model for Developing Desired Characteristics of Gen Z Students According to the Changing Social Context

มนตรี พรพล
Montri Pornphol

โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ
สยามบรมราชกุมารี
Srinagarindra the Princess Mother School, Phuket Under the Royal Patronage of Her Royal Highness
Princess Maha Chakri Sirindhorn
E-mail: montria539@gmail.com

Received September 7, 2023; Revised December 12, 2023; Accepted December 16, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ฯ (2) สร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และ (3) ประเมินรูปแบบที่สร้างขึ้นโดยการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ (1) R₁D₁ ศึกษาและพัฒนาแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (2) R₂D₂ ปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ และ (3) R₃D₃ ประเมินรูปแบบ โดยในแต่ละระยะผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา การจัดประชุมกลุ่มจากกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สำหรับการประเมินรูปแบบ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามออนไลน์ เพื่อสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง 662 คน ที่กำหนดโดยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกนที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาเป็น Gen Z ที่มีความเป็นตัวตนเฉพาะตามเจเนอเรชัน 2) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ Gen Z ควรใช้วิธีการเชิงบวก ไม่บังคับ ใช้เทคโนโลยีที่เอื้อให้ผู้เรียนจัดการตัวเองได้ 3) ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า ผู้เรียนผ่านเกณฑ์ในระดับ ดีขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.98 ผู้เรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมและพึงพอใจในระดับมาก ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ คือ การสร้างการมีส่วนร่วมและใช้วิธีการเชิงบวกโดยไม่ลงโทษ เป็นกลไกที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน Gen Z

คำสำคัญ: คุณลักษณะอันพึงประสงค์; ผู้เรียน Gen Z; สังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง; การศึกษาที่มีคุณภาพ

Abstract

The purposes of this research were to (1) analyze, (2) develop, and (3) evaluate the model for developing desired characteristics of secondary school students at Srinagarindra the Princess Mother School, Phuket. The research was separated into 3 phases, namely (1) R₁D₁ developed the desired characteristics development model, (2) R₂D₂ improved the model, and (3) R₃D₃ evaluated the model. In each phase, data were collected from in-depth interview with educational experts, focus group discussions with the purposive samples; school administrators, school committees, teachers, parents, and students using the semi-structured questionnaire. For model evaluation, online questionnaire was used to survey opinions from 662 sample determined by Krejci and Morgan table, at the 95% confidence level, stratified sampling was used. Data were analyzed using descriptive statistics and content analysis.

The results revealed that (1) Gen Z students have a unique identity according to their generation. (2) The model for developing desirable characteristics of Gen Z requires a positive, non-coercive method, and use technology to enable learners to self-manage. (3) The evaluation results found that students passed the criteria at good level and higher, increased by 10.98 percent. The levels of participation and satisfaction of both parents and students were high. The findings from this research suggest that participation and using a positive, non-punitive approaches are an appropriate mechanism for developing the desired characteristics of Gen Z students.

Keywords: Student desired characteristics; Gen Z student; Changing society; Quality education

บทนำ

กระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง ทั้งสภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้ง การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนและการใช้ชีวิตของคนทั่วโลกทั้งทางตรงและทางอ้อม การสร้างภูมิคุ้มกันในการเรียนและการใช้ชีวิตให้แก่ผู้เรียน ถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาในโลกยุค New normal โดยการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพื่อประกอบอาชีพเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญมิติหนึ่งสำหรับอนาคตที่มั่นคงของผู้เรียน แต่บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนที่สำคัญยิ่งกว่า คือ การบ่มเพาะคุณลักษณะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตของผู้เรียนท่ามกลางโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีหลักยึดที่มั่นคงจากภายใน มีคุณธรรมประจำใจจะเป็นวัคซีนให้ผู้เรียนอยู่รอดได้อย่างมีความสุขในทุกบริบทสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง การจัดการศึกษาจึงต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) เพื่อให้การจัดการศึกษาสร้างความสุขในสังคมได้ตามเป้าหมาย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ 8 ประการ ได้แก่ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย และ 8. มีจิตสาธารณะ โดยการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะในโรงเรียน ในห้องเรียน หรือในวิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องประพฤติปฏิบัติอย่างต่อเนื่องทั้งในโรงเรียนและในชีวิตประจำวัน ปัจจุบันผู้เรียนระดับ

มัธยมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 12 – 18 ปี ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มคนเจนเนอเรชั่น Z (Gen Z) ที่เกิดและเติบโตมากับเทคโนโลยีจนเรียกได้ว่าเป็นชนพื้นเมืองดิจิทัล (Digital natives) ที่ชอบความท้าทาย รักอิสระ ต้องการมีความสุขในแบบของตัวเอง Gen Z ถือเป็นกลุ่มคนที่เปิดรับและยอมรับความหลากหลายได้มากกว่า Gen Y และ Gen X จากความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ทำให้เปิดกว้างทางความคิดจากข้อมูลมหาศาลในสื่อสังคมออนไลน์ แม้ว่า Gen Z จะใช้เวลาส่วนมากในโลกออนไลน์ แต่ Gen Z ก็ยังต้องการเป็นที่ยอมรับจากเพื่อนและสังคมออนไลน์และต้องการแรงผลักดันจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ชอบการแข่งขันและมุ่งมั่นที่จะเอาชนะ เนื่องจากต้องการเป็นที่ยอมรับของคนรอบข้าง (ภวิกา ภักษา และนิรมล จันทร์สุวรรณ, 2565) การใช้จิตวิทยาเชิงบวกโดยมุ่งสร้างความฉลาดทางสังคมจะเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่ได้อย่างสร้างสรรค์ (โจน อี. เคอร์แรนท์, 2009) การฝึกฝน สร้างแรงจูงใจ และให้กำลังใจกับ Gen Z ที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อนและสังคม โดยไม่บังคับและไม่ลงโทษเมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ผู้เรียน Gen Z ได้ ซึ่งในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ผู้เรียน Gen Z จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย การสร้างการมีส่วนร่วมถือเป็นเครื่องมือสนับสนุนและผลักดันให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิผล การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยตรง และยังสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ปกรณ ศรีตันทิพย์, 2553) โดยการสร้างการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ต้องอาศัยการเชื่อมประสานที่ลงตัวและต่อเนื่อง

โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ตั้งอยู่ในเขตชุมชนที่มีการเติบโตด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ทำให้บริเวณโดยรอบโรงเรียนมีศูนย์การค้า โรงแรม สถานบริการนักท่องเที่ยว ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านเกม รวมทั้งสถานบันเทิงมากมาย การพัฒนาอย่างรวดเร็วนี้ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหา ทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคมซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้เรียนจำนวนหนึ่งมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ อาทิ การมาเรียนสาย การขาดเรียน การหนีเรียน การไม่มีระเบียบวินัย เป็นต้น

ด้วยเหตุผลตามที่กล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาให้ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนสนใจที่จะศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ฯ ซึ่งเป็นผู้เรียน Gen Z โดยเชื่อมโยง 3 ปัจจัยสำคัญไว้ด้วยกัน คือ (1) การมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน (2) การใช้เทคโนโลยีที่ตอบโจทย์การใช้ชีวิตของผู้เรียน Gen Z และ (3) การใช้จิตวิทยาเชิงบวกที่เน้นการสร้างความสำเร็จ ซึ่งให้เห็นความสำคัญจนเกิดการจัดการตนเองโดยไม่ลงโทษ ซึ่งยังเป็นช่องว่างทางความรู้ (Knowledge gap) ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน Gen Z ที่สำคัญ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ฯ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ฯ

3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ฯ

การทบทวนวรรณกรรม

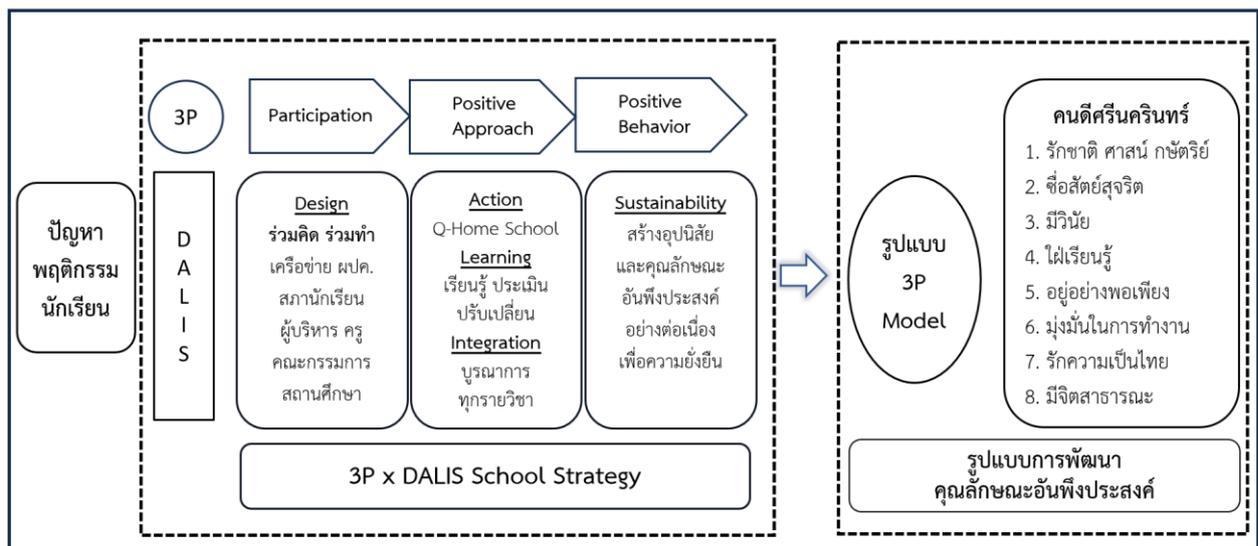
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ตามความในหมวด 1 บททั่วไป มาตราที่ 6 ระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” มาตรา 24 (4) กำหนดแนวทางให้จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545) การจัดการเรียนรู้จึงต้องพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควบคู่กันไปตามเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เด็กและเยาวชนต้องได้รับการพัฒนาด้วยการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กระบวนการจัดการศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาและหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ด้วยความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (นริศรา ตาปราบ และคณะ, 2562) ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ 8 ประการ ได้แก่ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย และ 8. มีจิตสาธารณะ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติยังได้กำหนดหลักการในการจัดการศึกษาที่สำคัญไว้ว่า ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน สถานประกอบการ และสถาบันทางศาสนาจะต้องมีหน้าที่และร่วมรับผิดชอบต่อกระบวนการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบันเป็นคนในเจนเนอเรชั่น Z (Gen Z) คือ กลุ่มคนที่เกิดช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2555 Gen Z เติบโตมาพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก มีบุคลิก ค่านิยม และความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อาทิ ชอบการแข่งขัน มุ่งมั่นที่จะเอาชนะ ต้องการเป็นที่ยอมรับ รักอิสระ มีความยืดหยุ่น Gen Z ต้องการสังคมจากกลุ่มเพื่อน และต้องการแรงผลักดันจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ถึงแม้ว่า Gen Z จะสนุกกับการท่องโลกออนไลน์ แต่ก็ยังชอบที่จะพูดคุยกับเพื่อนแบบเห็นหน้ากันมากกว่า (Cutin Munewver และ Meral Halisdemir, 2019) การจัดการเรียนรู้ที่จะตอบสนองความต้องการและอัตลักษณ์ของ Gen Z ต้องมีความท้าทาย ยืดหยุ่น บูรณาการร่วมกับเทคโนโลยีให้มีความทันสมัยและเข้าถึงง่าย รวมทั้งให้อิสระในการลองผิดลองถูกด้วยตนเอง ให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมหลายอย่างได้ในเวลาเดียวกัน และควรป้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้อย่างสม่ำเสมอ (ภวิกา ภักษา และนิรมล จันทร์สุวรรณ, 2565) การท้าทาย Gen Z โดยมุ่งให้สามารถจัดการกับพฤติกรรมของตนเองได้อย่างสร้างสรรค์จะทำให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวกได้ ซึ่งการสร้างพฤติกรรมเชิงบวกควรปฏิบัติบนพื้นฐานของความเคารพในสิทธิ ส่งเสริมความมั่นใจในตนเอง หลีกเลี่ยงการดูต่ำและลงโทษ แต่มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการควบคุมตนเองและมีวินัยในตนเอง รู้จักหน้าที่ ทำตนเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และเรียนรู้จากประสบการณ์ (สมบัติ ตาปัญญา, 2563) โดย โจน อี. เคอร์แรนท์, (2009) กล่าวว่า วินัยเชิงบวกไม่ใช่การปล่อยให้ผู้เรียนทำตามความต้องการของตนเอง โดยไม่มีกฎเกณฑ์ ข้อบังคับหรือความคาดหวัง แต่มุ่งเน้นการสร้างพฤติกรรมที่ดีในระยะยาว โดยสร้างความเข้าใจให้เห็นถึงความสำคัญในการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างวินัยในตนเอง เสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียนให้จัดการกับสถานการณ์ที่ท้าทายได้ มีมารยาท ไม่ใช่ความรุนแรง เข้าถึงจิตใจของผู้อื่น เคารพสิทธิและศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น

จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่า ผู้เรียน Gen Z เป็นเจนเนอร์ชันที่เติบโตมากับเทคโนโลยี รักอิสระ ชอบความท้าทาย ต้องการการยอมรับจากเพื่อนและสังคมทั้งออนไลน์และออฟไลน์ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน Gen Z ที่เชื่อมโยงเทคโนโลยีและจิตวิทยาเชิงบวกเข้าไว้ด้วยกันเพื่อท้าทายให้ผู้เรียน Gen Z ได้พัฒนาพฤติกรรมที่ต่อเนื่อง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและตัวผู้เรียนเอง จึงเป็นความท้าทายในการจัดการศึกษาและเป็นช่องว่างทางความรู้ (Knowledge gap) ที่สำคัญ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ฯ หรือเรียกว่า 3P Model (Participation + Positive approach + Positive behavior) ขึ้น ภายใต้กรอบการบริหารโรงเรียนตามกลยุทธ์ DALIS คือ 1. การออกแบบ (Design) 2. Action (การลงมือทำ) 3. Learning (การปรับเปลี่ยนเรียนรู้) 4. Integration (การเชื่อมโยงบูรณาการ) และ 5. Sustainability (การทำต่อเนื่องเพื่อสร้างความยั่งยืน) ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and development) เพื่อสร้างนวัตกรรมหรือรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ฯ โดยผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ (1) R₁D₁ ศึกษาและสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน Gen Z (2) R₂D₂ ปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ และ (3) R₃D₃ ประเมินรูปแบบ

ประชากรในการศึกษานี้ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ฯ ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ไม่รวมผู้บริหารสถานศึกษาและตัวแทนครู) 13 คน

1220 | รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน Gen Z ตามบริบทสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง

ครูผู้สอน 120 คน ผู้ปกครองนักเรียน 2,394 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 จำนวน 2,394 คน ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) และกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในระยะ R₁D₁ และ R₂D₂ ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ส่วนในระยะ R₃D₃ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจำนวน 331 คน และผู้ปกครอง จำนวน 331 คน รวม 662 คน ซึ่งสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling)

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนครู ผู้ปกครองและผู้เรียน ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการจัดการประชุมกลุ่ม (Focus group discussion) คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้อย่างเต็มที่ ส่วนการเก็บข้อมูลจากผู้ปกครอง และผู้เรียนใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online questionnaire) เพื่อประเมินระดับการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดประชุมกลุ่ม ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการจัดกลุ่ม เรียบเรียงและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณจากการสำรวจ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ฯ พบว่า ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนทั้งหมดเป็นคน Gen Z ที่ชอบความท้าทาย รักอิสระ เต็มโตมากับเทคโนโลยี ต้องการการยอมรับจากเพื่อน ประกอบกับโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีศูนย์การค้า สถานบริการนักท่องเที่ยว ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านเกม และสถานบันเทิงโดยรอบ ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหา ทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ผู้เรียนจำนวนหนึ่งมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ได้แก่ มาเรียนสาย ขาดเรียน หนีเรียน รวมทั้ง ไม่มีระเบียบวินัย การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์จึงต้องออกแบบให้สอดคล้องกับตัวตนของผู้เรียนซึ่งเป็นคน Gen Z นอกจากนี้ ยังต้องการความร่วมมือจากผู้ปกครอง เพราะการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไม่ควรจำกัดอยู่เพียงในโรงเรียนแต่ต้องประพฤติปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ฯ ขึ้น ซึ่งเรียกว่า 3P Model ที่ประกอบด้วย Participation + Positive approach + Positive behavior ตามรายละเอียด ดังนี้

1. Participation คือ สร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน การมีส่วนร่วมจะช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจตรงกันและเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาและสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาพฤติกรรมได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนได้จัดให้ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู เครือข่ายผู้ปกครอง และตัวแทนนักเรียนได้ประชุมร่วมกันเพื่อออกแบบแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียน กำหนดกรอบการพิจารณาความประพฤติ

และเกณฑ์การประเมิน ร่วมรับรู้พฤติกรรมของผู้เรียน ติดตามประเมินผล และปรับเปลี่ยนเรียนรู้ไปด้วยกัน โดยได้เชื่อมโยงให้เกิดการมีส่วนร่วมและวางระบบการอำนวยความสะดวกให้เกิดการประชุมทุกเดือน และยังมี การพบปะแลกเปลี่ยนทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งออนไลน์และออนไซต์ และสื่อสารไปยัง ผู้ปกครองผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ

2. Positive approach คือ การสร้างพฤติกรรมเชิงบวก โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนรักษาวินัยในตนเอง รู้จักควบคุมพฤติกรรมอย่างสร้างสรรค์ ไม่ใช้ความรุนแรง ไม่ลงโทษ ไม่กดดันผู้เรียน ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ตามใจ หรือส่งเสริมโดยไม่มีกรอบแนวทางการประพฤติปฏิบัติ โรงเรียนจึงสร้างกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ให้แก่ผู้เรียนโดยบูรณาการกับสาระการเรียนรู้พื้นฐานทั้ง 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ และจัดกิจกรรมเสริมเพื่อพัฒนาผู้เรียนตลอดภาคการศึกษา ได้แก่

- กิจกรรมหน้าเสาธง (รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ รักความเป็นไทย และมีวินัย)
- กิจกรรมปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน สถานศึกษา (มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และซื่อสัตย์สุจริต)
- กิจกรรมคนดีศรีนครินทร์ ทำดีตามวิถีที่ถูกต้อง (รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และรักความเป็นไทย)
- โครงการคุณธรรม รายงานความดี (ซื่อสัตย์สุจริต ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่น และอยู่อย่างพอเพียง)
- กิจกรรม Zero waste school (อยู่อย่างพอเพียง และมีวินัย)
- กิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมไหว้สวยอย่างไทย (รักความเป็นไทย)
- กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด (มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต และมีจิตสาธารณะ)
- กิจกรรมสองมือสร้างโลก อาสาทำดี ชมรมปลูกป่า (มีจิตสาธารณะ และอยู่อย่างพอเพียง)

ในแต่ละภาคการศึกษา ผู้เรียนจะมีคะแนนความประพฤติเริ่มต้นที่ 100 คะแนนเต็ม ผู้เรียนที่มีความประพฤติดี มีความรับผิดชอบ และเข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอตลอดภาคการศึกษาจะไม่ถูกตัดคะแนน ความประพฤติ รวมทั้ง ยังสร้างใจด้วยเกียรติบัตรสำหรับผู้เรียนที่มีคะแนนความประพฤติมากกว่า 90 คะแนนขึ้นไป และเพื่อให้การบันทึกข้อมูลพฤติกรรมเป็นระบบและมีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างครู นักเรียน โรงเรียน และผู้ปกครองเป็นไปอย่างโปร่งใส ชัดเจน และทันทั่วทั้ง ผู้วิจัยได้เริ่มนำระบบ Q-Home School มา ใช้บันทึกคะแนนความประพฤติของผู้เรียน ตั้งแต่การเช็คชื่อเข้าแถว การเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง การเช็คชื่อเข้าเรียนในรายคาบ การมอบหมายงานให้กับผู้เรียน การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การส่งงาน โดยระบบจะส่งข้อความแจ้งผู้ปกครองแบบ Real time ทำให้ผู้ปกครองสามารถทราบพฤติกรรม และคะแนนของผู้เรียนได้ทันที รวมทั้ง ยังสามารถตรวจสอบการเข้าร่วมกิจกรรม การส่งโครงการ การบ้าน และงานที่ครูมอบหมายให้ได้อย่างครบวงจร ทำให้ผู้เรียนและผู้ปกครองเกิดความกระตือรือร้นในการรักษา พฤติกรรมเชิงบวกตลอดภาคการศึกษา เนื่องจากในการกำหนดกรอบการพิจารณาความประพฤติและเกณฑ์ การเพิ่มหรือลดคะแนนมาจากที่ประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แม้ว่าการใช้ระบบ Q-Home School ในการบันทึก พฤติกรรมในช่วงแรกจะมีปัญหาทางเทคนิคอยู่บ้าง แต่เมื่อผู้เรียนและผู้ปกครองเข้าใจและใช้งานระบบบ่อยขึ้น ปัญหาด้านเทคนิคก็ลดลงและการใช้ระบบ Q-Home School ก็เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

3. Positive behavior – เมื่อโรงเรียน ครูและผู้ปกครอง ให้ความเชื่อมั่นว่า ผู้เรียนมีคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ และจัดให้มีการบันทึกข้อมูลในแอปพลิเคชันอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้เรียน Gen Z ที่เติบโตมากับ เทคโนโลยี ต้องการเป็นตัวเองอย่างมีความสุข ต้องการพื้นที่ปลอดภัยทางอารมณ์ และต้องการการยอมรับจาก สังคม โดยเฉพาะในกลุ่มเพื่อน มีความพยายามที่จะรักษาคะแนนพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้อยู่ในระดับ เดียวกับกลุ่มเพื่อน

1222 | รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน Gen Z ตามบริบทสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง

วัตถุประสงค์ข้อ 3 ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ฯ พบว่า ผู้เรียนมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามตัวชี้วัดของโรงเรียนเพิ่มขึ้นในทุกด้าน และยังส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนเพิ่มขึ้นและเป็นไปตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียน (ร้อยละ) ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินใน 4 ด้าน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับ 3 ขึ้นไป ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

ตัวแปร	ก่อนใช้ 3P Model (ร้อยละ)	หลังใช้ 3P Model (ร้อยละ)	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
จำนวนนักเรียน (ร้อยละ) ที่ผ่านเกณฑ์ตามตัวชี้วัดที่โรงเรียนกำหนด			
การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดี	86.39	97.37	+ 10.98
ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	86.45	97.33	+ 10.88
การยอมรับความแตกต่างและหลากหลาย	84.76	98.12	+ 13.36
การมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดี	94.91	98.33	+ 3.42
จำนวนนักเรียน (ร้อยละ) ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ระดับ 3 ขึ้นไป			
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	60.72	63.49	+ 2.77
กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	43.11	62.19	+ 19.08
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	48.99	60.99	+ 12.00
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา	70.76	72.39	+ 1.63
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	36.04	42.24	+ 6.20
กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา	89.05	98.69	+ 9.64
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	80.02	89.65	+ 9.63
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ	77.81	97.18	+ 19.37
ค่าเฉลี่ยรวม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	63.31	74.68	+ 10.04

สำหรับการประเมินระดับการมีส่วนร่วมและระดับความพึงพอใจจากผู้เรียนและผู้ปกครอง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 จำนวน 331 คน และผู้ปกครอง 331 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถามออนไลน์ (Online questionnaire) ที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ซึ่งพบว่า คุณภาพเครื่องมือในด้านความตรงเชิงเนื้อหาสาระ ความถูกต้อง เหมาะสมของรูปแบบการวัดและภาษาที่ใช้ มีค่า IOC ในแต่ละคำถามอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ โดยค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนที่ตอบแบบสอบถามแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียนที่ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร	ความถี่	ร้อยละ	ตัวแปร	ความถี่	ร้อยละ
เพศ			กำลังศึกษาระดับชั้น		
ชาย	151	45.62	มัธยมศึกษาตอนต้น	162	48.94
หญิง	155	46.83	มัธยมศึกษาตอนปลาย	169	51.06
LGBTQ ⁺	25	7.55	ไม่ระบุ	0	0
รวม	331	100.00	รวม	331	100.00
เกรดเฉลี่ยสะสม			เกรดเฉลี่ยเปรียบเทียบกับภาคเรียนก่อนหน้า		
น้อยกว่า 2.50	26	7.85	เพิ่มขึ้น	169	51.06
2.51 – 3.00	88	26.58	ลดลง	37	11.18
3.01 – 3.50	135	40.79	เท่าเดิม	104	31.42
มากกว่า 3.50	82	24.78	ไม่แน่ใจ	21	6.34
รวม	331	100.00	รวม	331	100.00

ข้อมูลในตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีสัดส่วนของเพศหญิงและเพศชายใกล้เคียงกัน โดยมีผู้ตอบร้อยละ 7.55 ยอมรับในเพศสภาพของตนเองว่าเป็น LGBTQ⁺ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 51.06) และส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสมในช่วง 3.01 – 3.50 (ร้อยละ 40.79) และยังพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.06) มีเกรดเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับภาคเรียนก่อน สำหรับผลการสำรวจระดับการมีส่วนร่วมและระดับความพึงพอใจของผู้เรียน แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลของระดับการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจในกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตอบโดยผู้เรียน 331 คน (n = 331)

กรอบการประเมิน	Mean	S.D.	แปลผล
1. ระดับการมีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรม	3.623	0.748	มาก
2. ระดับการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมรายงานความดี	4.065	0.868	มาก
3. ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน	3.987	0.857	มาก
4. ระดับการมีส่วนร่วมในการใช้ระบบ Q-Home School	4.526	0.841	มากที่สุด
5. ระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินระบบ Q-Home School	4.109	0.954	มาก
6. ระดับความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน	3.890	0.811	มาก
7. ระดับความพึงพอใจในกิจกรรมรายงานความดี	3.769	0.893	มาก
8. ระดับความพึงพอใจกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน	4.002	0.790	มาก
9. ระดับความพึงพอใจในเกณฑ์การประเมินพฤติกรรม	4.105	0.939	มาก
10. ระดับความพึงพอใจในระบบ Q-Home School	3.968	0.868	มาก

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมและมีความพึงพอใจในกิจกรรมส่งเสริมในเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามรูปแบบ 3P Model ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมในการใช้ระบบ Q-Home School ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.526$, S.D. = 0.841) โดยเมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจ พบว่า ผู้เรียนพึงพอใจในเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมสูงสุด ($\mu = 4.105$, S.D. = 0.939)

สำหรับผลการสำรวจระดับการมีส่วนร่วมและระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองจำนวน 331 คน โดยร้อยละ 50.45 เป็นผู้ปกครองของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่ (ร้อยละ 35.34) เป็นเจ้าของธุรกิจ และรองลงมาเป็นพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 23.26) แสดงรายละเอียดในตารางที่ 5

1224 | รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน Gen Z ตามบริบทสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลของระดับการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจในกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตอบโดยผู้ปกครอง 331 คน (n = 331)

กรอบการประเมิน		Mean	S.D.	แปลผล
1.	ระดับการมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหาของผู้เรียน	4.223	0.848	มาก
2.	ระดับการมีส่วนร่วมในการใช้ระบบ Q-Home School	4.665	0.798	มากที่สุด
3.	ระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามพฤติกรรมผู้เรียน	3.987	0.697	มาก
4.	ระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีของผู้เรียน	3.621	0.841	มาก
5.	ระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียน	3.597	0.784	มาก
6.	ระดับความพึงพอใจในช่องทางการสื่อสารกับโรงเรียน	4.171	0.893	มาก
7.	ระดับความพึงพอใจในการใช้ระบบ Q-Home School	4.610	0.765	มากที่สุด
8.	ระดับความพึงพอใจในกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีของผู้เรียน	4.398	0.991	มาก
9.	ระดับความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน	4.357	0.874	มาก
10.	ระดับความพึงพอใจในเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน	4.298	0.910	มาก

ตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมและมีความพึงพอใจในกิจกรรมส่งเสริมในเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามรูปแบบ 3P Model ในระดับมาก โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการใช้ระบบ Q-Home School ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.665$, S.D. = 0.798) และพึงพอใจในการใช้ระบบ Q-Home School ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.610$, S.D. = 0.765)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบันเป็นผู้เรียน Gen Z ทั้งหมด ซึ่งมีความเป็นตัวตนเฉพาะตามเจนเนอเรชั่น การจัดการเรียนรู้จึงไม่สามารถใช้วิธีการเช่นในอดีตที่ใช้กับผู้เรียน Gen Y ได้ โดยเฉพาะการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องบ่มเพาะด้วยความเข้าใจในตัวตนของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภวิกา ภักษา และนิรมล จันท์สุวรรณ (2565) และ Persada Satria Fadil et. al. (2019) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่จะตอบสนองความต้องการและอัตลักษณ์ของ Gen Z ต้องมีความท้าทาย ยืดหยุ่น บูรณาการร่วมกับเทคโนโลยีให้มีความทันสมัยและเข้าถึงง่าย รวมทั้งให้อิสระในการลองผิดลองถูกด้วยตนเอง ให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมหลายอย่างได้ในเวลาเดียวกัน และควรป้อนข้อมูลย้อนกลับให้อย่างสม่ำเสมอ และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน Gen Z ผู้ปกครองเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญที่ต้องมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้กับโรงเรียนอย่างใกล้ชิด โรงเรียนจึงได้สื่อสารในช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ถึงผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนและผู้ปกครองเข้าใจบทบาทหน้าที่และความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่โรงเรียนต้องการและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับอัครเดช อินทรสถาพร และคณะ (2565) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสามารถเสริมสร้างวินัยนักเรียนในด้านความรับผิดชอบ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการแสดงความเคารพต่อผู้มีอาวุโสได้เพิ่มขึ้น

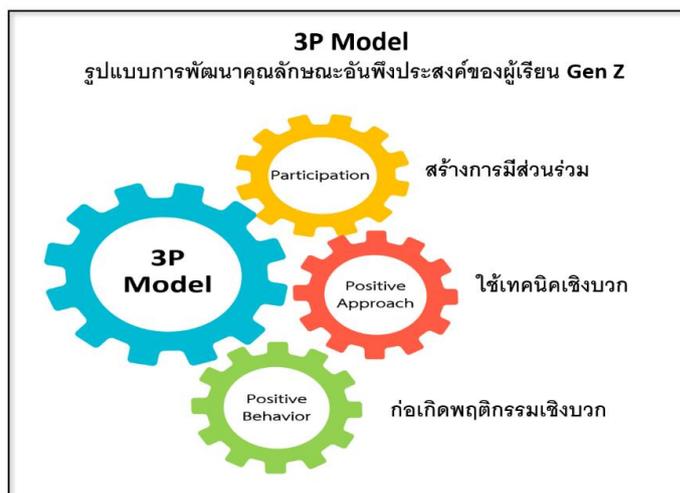
ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า 3P Model ซึ่งประกอบด้วย Participation + Positive approach + Positive behavior เป็นรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีระบบ Q-Home School ในการบันทึกคะแนนพฤติกรรม ที่ท้าทายให้ผู้เรียนรักษาพฤติกรรมที่ดี เพื่อสร้างวินัยเชิงบวกโดยไม่ลงโทษ สามารถสร้าง

พฤติกรรมเชิงบวกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพบว่า ผู้เรียน Gen Z ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี รวมทั้งไม่มีแรงต้านในทางลบ อย่างไรก็ตาม การใช้ระบบ Q-Home School ในช่วงแรก พบว่า ผู้ปกครองอาจมีความไม่สะดวกบ้าง แต่เมื่อผู้ปกครองมีความคุ้นเคยกับระบบ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการพฤติกรรมผู้เรียน Gen Z ได้อย่างลงตัว เนื่องจากผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และโรงเรียน ได้ทราบพฤติกรรมผู้เรียนพร้อมกันแบบทันทีทันใด นอกจากนี้ ยังสร้างความใกล้ชิดระหว่างผู้เรียนและผู้ปกครองได้มากขึ้น การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการประพฤติปฏิบัติที่ดี สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ให้แนวทางไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และการจัดการเรียนรู้ต้องพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควบคู่กันไปตามเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับเกษรา เพิ่มสุขรุ่งเรือง (2564) ที่พบว่า การสื่อสาร การนิเทศติดตาม และข้อมูลสารสนเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างวินัยให้นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 จากการประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ในภาพรวมผู้เรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีความพึงพอใจในกิจกรรมส่งเสริมในเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามรูปแบบ 3P Model ในระดับมาก และระดับมากที่สุด ในประเด็นการประเมินการมีส่วนร่วมในการใช้ระบบ Q-Home School ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนพล ชุมเพชร และคณะ (2561) ที่พบว่า การใช้ระบบเช็คชื่อเพื่อการติดตามพฤติกรรมและการเข้าเรียนของนักศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านระบบออนไลน์ สามารถช่วยอำนวยความสะดวกในการบันทึกและประมวลผลการเข้าเรียน ทำให้ผู้สอน ผู้เรียน อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ปกครอง ได้ทราบข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และเมื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาและผู้ปกครอง พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ในข้อคำถามเพิ่มเติมเพื่อประเมินรูปแบบ 3P Model ยังพบว่า ผู้เรียนเห็นว่ากิจกรรมและโครงการเสริมนอกห้องเรียนมีส่วนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความประพฤติที่ดีขึ้นในหลายด้าน และผู้เรียนยังให้ความเห็นว่าระบบ Q-Home School ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา และมีความกระตือรือร้นมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาและสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน Gen Z ของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติศรีนครินทร์ ภูเก็ต ฯ ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ดังแสดงในแผนภาพที่ 3

ภาพที่ 3 3P Model รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน Gen Z

องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นผู้เรียน Gen Z คือ 1) การสร้างการมีส่วนร่วม (Participation) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะผู้ปกครอง จะต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการสื่อสาร สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนและครอบครัว 2) การนำเทคโนโลยี (ระบบ Q-Home School) มาใช้เพื่อบันทึกข้อมูลความประพฤติของผู้เรียน เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียน Gen Z เติบโตมากับเทคโนโลยี และ 3) วิธีการเชิงบวก (Positive approach) โดยการเริ่มต้นให้คะแนนพฤติกรรมหนึ่งร้อยคะแนนเต็มในช่วงต้นทอม เป็นเทคนิคที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน Gen Z มีพฤติกรรมเชิงบวก (Positive behavior) ได้อย่างดีเยี่ยม เพราะผู้เรียน Gen Z ต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อนและสังคม จึงมีความพยายามในการรักษาระดับคะแนนให้เกาะกลุ่มกับเพื่อน เพราะผู้เรียน Gen Z เป็นกลุ่มคนที่เปิดกว้าง ชอบความท้าทาย รักอิสระ การสร้างจูงใจที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนสามารถจัดการตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

จากการศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติศรีนครินทร์ ภูเก็ต ฯ พบว่า ผู้เรียนทั้งหมดเป็นกลุ่มคน Gen Z ที่เติบโตมากับเทคโนโลยี ต้องการการยอมรับจากสังคมโดยเฉพาะเพื่อน ชอบความท้าทาย รักอิสระ ประกอบกับการที่โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีศูนย์การค้า สถานบริการนักท่องเที่ยว ร้านเกม และสถานบันเทิงโดยรอบ ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลให้ผู้เรียนจำนวนหนึ่งมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ทั้งการมาเรียนสาย การขาดเรียน การหนีเรียน และการไม่มีระเบียบวินัย การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงต้องออกแบบให้สอดคล้องกับตัวตนของผู้เรียนซึ่งเป็นคน Gen Z คือ สร้างการมีส่วนร่วม การใช้เทคโนโลยี ใช้วิธีการเชิงบวก ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักษาวินัยในตนเอง ควบคุมพฤติกรรมอย่างสร้างสรรค์ โดยไม่ลงโทษ สามารถสร้างแรงจูงใจในการจัดการตัวเองอย่างต่อเนื่องจนเกิดพฤติกรรมเชิงบวก ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สำหรับผู้วิจัยที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา อาจจะมีข้อจำกัดในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนทั้งโรงเรียน จึงอาจจะทดลองใช้รูปแบบ 3P Model ในรายวิชาที่รับผิดชอบโดยตรง
2. บริบทของโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายของโรงเรียน คือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของ 3P Model การนำแนวทาง 3P Model ไปใช้ จึงควรเริ่มจากการสร้างการมีส่วนร่วม
3. การใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา 3P Model เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยใช้เทคโนโลยี (ระบบ Q-Home School) เป็นเครื่องมือสำคัญในการบันทึกคะแนนพฤติกรรมของผู้เรียน ในช่วงเริ่มต้นการใช้ระบบอาจมีปัญหบ้าง เช่น โทรศัพท์มือถือไม่รองรับระบบ ผู้ปกครองไม่คุ้นเคยกับการใช้แอปพลิเคชัน เป็นต้น จึงควรมีการจัดอบรมหรือจัดทำคู่มือเพื่อสร้างความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีก่อนนำไปใช้จริงอย่างเต็มรูปแบบ

4. เมื่อผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินพฤติกรรม โรงเรียนต้องมีแนวทางหรือโครงการปรับปรุงพฤติกรรมไว้รองรับ เพื่อให้ผู้เรียนและผู้ปกครองมีโอกาสปรับแก้พฤติกรรมเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นรากฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา จึงควรมีการขยายขอบเขตการศึกษาไปยังผู้เรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นผู้เรียนในเจนเนอเรชันอัลฟา (Gen Alpha) ที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2552 และได้ชื่อว่าเป็นเด็กยุคใหม่กลุ่มใหญ่ที่ฉลาดที่สุดในเผ่าพันธุ์มนุษย์

เอกสารอ้างอิง

- เกษรา เพิ่มสุขรุ่งเรือง. (2564). การเสริมสร้างวินัยนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารศิลปการจัดการ*, 5(3), 645 - 656.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- โจน อี. เคอร์แรนท์. (2009). การสร้างวินัยเชิงบวก ความเข้าใจที่ถูกต้องและวิธีนำไปใช้. กรุงเทพฯ: คีน มีเดีย.
- นริศรา ตาปราบ, สมเจตน์ ภูศรี และศิริ ถิอาสนา. (2562). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 6(3), 548 - 65.
- พรวิมล อัมพวัน และปรีชา สามัคคี. (2561). รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 11(1), 79 - 85.
- ภวิกา ภักษา และ นิรมล จันทร์สุวรรณ. (2565). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับผู้เรียน Generation Z. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 13(2), 1 - 12.
- วัฒนพล ชุมเพชร, ภูริณัฐ หนูขุน และคุณัชญ์ เตียวณะ. (2561). การพัฒนาระบบเช็คชื่อเพื่อการติดตามพฤติกรรม การเข้าเรียนของนักศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านระบบออนไลน์. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 11(1), 185 - 192.
- สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *การประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิดและวิธีการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สมบัติ ตาปัญญา. (2563). *การประยุกต์ใช้ วินัยเชิงบวกกับ 8 พฤติกรรมของเด็ก คู่มือสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครอง*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: กรมกิจการเด็กและเยาวชน.
- อัครเดช อินทรสถาพร, ชูชาติ พวงสมจิตร และ เจริญศรี พันปี. (2565). การเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลอัญจรา อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร.*, 10(1), 256 - 274.
- Fadil, P. S., Ardiansyah, M. B., & Nadlifatin, R. (2019). Understanding the Generation Z Behavior on D-Learning: A Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT) Approach. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 14(5), 20 - 33.

1228 | รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน Gen Z ตามบริบทสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง

Münevver, C., & Halisdemir, M. (2019). School Administrators and Generation Z Students' Perspectives for a Better Educational Setting. *Journal of Education and Training Studies*. 7(2), 84 – 97.